

Miejsca pamięci powstań narodowych w Olkuszu.

Ziemia Olkuska jest bogata w miejsca pamięci narodowej. Jest świadkiem walk i męczeństwa Polaków w czasach powstań narodowych i wojen światowych.

Wśród miejsc pamięci narodowej na terenie Ziemi Olkuskiej, na Starym Cmentarzu w Olkuszu, znajduje się **kilka mogił uczestników powstania listopadowego** (1830-1831).

Wśród nich jest **grób Romana Bukowskiego** (ur. w 1812 r., zm. w 1862 r.). Na postumencie nagrobka widoczny jest napis: „Ś.P./Roman Bukowski/oficer (...)”. Roman Bukowski był podporucznikiem w 1. Pułku Ułanów.

Kilkanaście lat temu, na Starym Cmentarzu znajdował się **grób Brunona Zbyszewskiego** (zm. w 1868 r. w wieku 68 lat) – uczestnika powstania listopadowego. Mogiła ta nie zachowała się do czasów dzisiejszych. Brunon Zbyszewski był podporucznikiem, adiutantem w 8. Pułku Piechoty Liniowej Królestwa Kongresowego. Brał udział w bitwie pod Wawrem oraz pod Olszynką Grochowską.

Starym Cmentarzu w Olkuszu niegdyś znajdował się grób **Marcina Stanisława Duchanowskiego** (zm. w latach 60.tych XIX w.). Marcin Duchanowski służył w Pułku Szwoleżerów Lansjerów Gwardii Cesarskiej. Uczestniczył w sławnej bitwie pod Somosierrą w 1808 r. , kiedy to polscy szwoleżerowie walczący u boku Napoleona, zdobyli niedostępną przełęcz w czasie kampanii hiszpańskiej.

W Olkuszu znajdują się także miejsca pamięci narodowej związane z **powstaniem styczniowym**.

Na Starym Cmentarzu w Olkuszu znajduje się **grób pułkownika Francesco Nullo – uczestnika powstania styczniowego** (1863 – 1864). Pułkownik Francesco Nullo, ur. w Bergamo, w 1863 r., zginął w bitwie pod Krzykawką w dn. 5 maja 1863 r.

Pomnik na mogile pochodzi z 1909 r., kiedy to postawiono go pod osłoną nocy w tajemnicy przez Rosjanami. Tablica pamiątkowa została umieszczona w 1926 r. Po obu stronach obelisku są pochowani dwaj inni powstańcy styczniowi: **Władysław Romer** (ur. w 1842 r. , zm. w dn. 5 maja 1863 r.) i nieznany z imienia powstaniec, być może to **Ignacy Żelechowski**.

Władysław Romer zmarł w wyniku odniesionych ran w bitwie w bitwie pod Krzykawką. Jego brat – Edmund Romer był ojcem sławnego geografa i kartografa Eugeniusz Romera.

Pogrzeb Francesco Nullo, Władysława Romera i Ignacego Żelechowskiego, miał miejsce w dn. 7 maja 1863 r. Trumny ze zwłokami powstańców wyprowadzono z kostnicy olkuskiego szpitala św. Błażeja (znajdującego się przy obecnej ul. Szpitalnej) na miejscowy cmentarz.

Francesco Nullo został także upamiętniony poprzez tablicę pamiątkową znajdującą się w Szkole Podstawowej Nr 4 w Olkuszu im. Francesco Nullo.

Na Starym Cmentarzu w Olkuszu widnieje **tablica pamiątkowa ku czci Włochów poległych w powstaniu styczniowym.**

Na nowym cmentarzu w Olkuszu znajdują się groby **powstańców styczniowych: Konstantego Samulskiego** (ur.17 kwietnia 1828 r., zm. 5 grudnia 1918 r.) i **Franciszka Opatowieckiego** (ur. 23 kwietnia 1843 r., zm. 29 listopada 1917 r.).

Na tejże nekropolii spoczywa **ks. Władysław Kuczyński** (ur. 5 stycznia 1837 r., zm. 26 lipca 1904 r.). W dn. 13 września 1861 r. został wikarym w Olkuszu. W czasie powstania witał na olkuskim rynku powstańców styczniowych. Razem z olkuskim proboszczem sprawował posługę kapłańską na pogrzebie płk. Francesco Nullo na cmentarzu w Olkuszu.

Szczególnym pomnikiem ku czci powstańców styczniowych, jest **Kopiec Kościuszki w Olkuszu**, który powstał w 1861 r. W czasie powstania styczniowego został zniszczony przez Rosjan. **W 1917 r. z inicjatywy Dyrektora Szkoły Rzemieślniczej w Olkuszu inż. Stanisława Baca, w kontekście 100. Rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki, usypano nowy kopiec, w miejscu kopca uprzednio zrównanego z ziemią przez zaborcę rosyjskiego.** Na szczycie kopca ustawiono krzyż.

Źródła:

-Bitwa pod Somosierrą, https://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Somosierr%C4%85,
dostęp: 17.04.2020;

-Olkusz – grób generała Francesco Nullo,
<http://www.miejscapamiecinarodowej.pl/index.php/malopolskie/493-olkusz-grob-generala-francesco-nullo>,
dostęp: 17.04.2020;

-Jacek Sypień, Olgerd Dziechciarz, Pamięć śladów śladami pamięci – miejsca pamięci narodowej na ziemi olkuskiej, PiMBP w Olkuszu, Olkusz 2015 r.

Oprac. Iwona Rams z ZS Nr 1 w Olkuszu